

Veiligheid hokverrijking

Hokverrijking is van belang voor het dierenwelzijn van uw varkens. Wageningen University bracht onlangs een brochure uit met nieuwe eisen voor de hokverrijking ([zie link](#)). Deze brochure is samengesteld in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. De NVWA zal van 15 april tot 1 juni een waarschuwing geven als de hokverrijking niet aan de nieuwe criteria voldoet. Daarna geldt het reguliere interventiebeleid. Meer informatie is te vinden op [deze link](#).

Wij als dierenartsen hebben geen inspraak of invloed gehad op deze brochure en wij weten ook niet exact wat het interventiebeleid van de NVWA inhoud. We zien wel op bedrijven de uitdagingen die varkenshouders tegen komen.

Eén van de eisen is dat de verrijking eetbaar is. Er wordt momenteel organisch materiaal de stal in gehaald, zoals stro, luzerne of hooi. Hier kunnen risico's aan zitten wat betreft hygiëne en het binnenhalen van ziektekiemen.

In deze nieuwsbrief worden enkele eisen aan hokverrijking uitgelicht en de risico's beschreven die erbij plaats kunnen vinden.

Nieuwsbrief hoogtepunten

WUR BROCHURE

ONDUIDELIJKE HANDHAVING

ZIEKTEKIEMEN

MECHANISCHE RISICO'S

In het kort: de eisen aan hokverrijking

- Moet beschikbaar zijn; hangt op schouderhoogte of lager.
- Materiaal moet eetbaar, wroetbaar, schoon en vernieuwend zijn.
- Permanent voldoende hokverrijkingsmateriaal beschikbaar; minimaal 25% van de varkens in groepshokken moeten ermee bezig kunnen zijn.
- Het materiaal is veilig; materiaal leidt niet tot verwondingen of andere gezondheidsproblemen.

Er worden in de brochure meerdere voorbeelden vermeld, maar deze spreken sommige eisen tegen. Zoals de kunststof roosters bovenop de boxen waar ruwvoer op ligt in de dekstal. Dit zou op schouderhoogte moeten liggen.

Het is voor ons als dierenartsen op het moment ook nog onbekend wat zal voldoen volgens de controlerende instanties.

Voorbeelden van hokverrijking die we in de praktijk tegen komen.

Mogelijke risico's

Met het binnenhalen van organisch materiaal, zoals stro en luzerne, kan je allerlei **ziektekiemen binnenhalen**. Daarom wordt verkochte organisch materiaal dat geschikt gevonden is voor varkens voorbehandeld met hitte zodat alle ziektekiemen gedood worden. Dit wordt samengevat als '**GMP-waardig**'. Dat staat voor Good Manufacturing Practice en geeft de garantie dat de producten gemaakt worden met een constante kwaliteit en gecontroleerd worden volgens strikte kwaliteitstandaarden.

Een voorbeeld van een ziektekiem is ***Mycobacterium avium***. Deze bacterie veroorzaakt vaak geen klachten bij varkens, maar kan wel zorgen voor het afkeuren van (een deel van) het karkas. Het is ook de veroorzaker van aviaire tuberculose (vogel tbc). *Mycobacterium avium* kan klachten veroorzaken bij mensen. Met name bij kinderen, waarbij de lymfeknopen in de hoofd- en hals regio opzwellen en ontstoken raken. In het verleden zijn er gevallen geweest waarbij varkens positief werden getest aan de slachtlijn. De bron hiervan bleek besmette turf te zijn.

Maar ook ***Klebsiella*** kan op deze manier de stal binnen komen. Deze bacterie is bekend bij koeien met uierontsteking, maar kan bij zogende biggen acute sterfte veroorzaken door sepsis (bloedvergiftiging). *Klebsiella* is een bodembacterie die in onbehandeld strooisel voor kan komen, maar ook in bijvoorbeeld onbehandelde jute zakken of hout uit bossen.

Naast *Klebsiella* kunnen ook ***Salmonella*** of **mycotoxines** via deze besmettingsroute in de stal komen.

Naast het binnenslepen van ziektekiemen hangen er meer risico's aan het onjuist gebruik van hokverrijking. Zo kunnen biggen met hun **oormerken in touwen blijven hangen** of kan de **mestput verstopt** raken bij het gebruik van verrijking met ruwvoer. Niet alleen op korte termijn, maar ook op lange(re) termijn. Het vele ruwvoer trekt ook **ongedierte** aan, zoals muizen. Blijf hier extra alert op en informeer tijdig uw ongediertebestrijder als de mate van ongedierte toeneemt.

Praktische tips

- Zorg dat je organisch materiaal voor hokverrijking altijd bij een gecertificeerde verkoper inkoop en GMP-waardig is.
- Houd de opslag van het materiaal vrij van plaagdieren, zoals muizen, ratten en vogels.
- Vervang het materiaal indien het er niet meer schoon uit ziet.
- Zorg dat de dieren niet vast kunnen komen te zitten met oormerken in de hokverrijking.
- Begin op tijd en zorg dat de verrijking tijdig voldoet aan de eisen.

Overleg met uw bedrijfsdierenarts over hoe u op uw bedrijf het beste en op een veilige manier hokverrijking kan inzetten. Wij zien op veel bedrijven de creativiteit van varkenshouders, met ook goede kostenbesparende maatregelen.

Voor het wel of niet voldoen aan de eisen in de brochure kunt u het beste contact opnemen met de WUR.